

Hayır Bey Evet Bey

– Sami Biber · 18 Şubat 2017

Önce Hayır Bey'den başlayalım.

Aslen Çerkez olan Hayır Bey, muhtemelen 1464-65 tarihinde Kerâc yakınlarındaki Samsun köyünde doğmuştur.

Hayır Bey yetişkin çağa ulaştınca, babası Malbay tarafından kardeşleri Kesbay, Hızır Bey, Canbolat ve Kansu gibi Sultan Kayıtbay'ın hizmetine verilmiştir. Köle statüsünü haiz olmadan girdiği Memlûk sarayında yetiştirildikten sonra, sultanın memlûklerinden birisi olmuştur. Daha sonra Devatdâr Akbirdi'ye intisap etmiştir. 1496'da emir-i aşereliğe, ardından da emir-i tablhaneliğe getirilmiştir. 1497'de II. Bayezid'e değerli hediyelerle birlikte haberci olarak İstanbul'a gönderilmiştir. 1502'de Kansu Gavri'nin Memlûk sultanı olması üzerine, hacib'ül hüccablığa tayin edilmiştir. Şam naibi olan kardeşinin vefatına kadar bu vazifede kalmıştır. 1504 de Şam'a tayin edilen Emir Sıbay'ın yerine Halep naibliğine getirilmiştir.

Yavuz Sultan Selim, Mısır seferine çıkmadan önce bölgenin durumu hakkında yerinden bilgi almak için Hayır Bey'le irtibata geçmiştir. Bu dönemde Hayır Bey'in Memlûk Sultanı ile arası açık olup, Memlûk Sultanı, Hayır Bey'i öldürmek istemekteydi. Bu durumdan haberi olan Hayır Bey ise Mısır seferinden önce Yavuz Sultan Selim ile irtibata geçmiş ve ona bölgenin durumu hakkında istihbarat sağlamıştır.

Mercidabık savaşında Memlûk ordusunun sağ tarafında yer alan Hayır Bey, Türkmen ve Arap sipahileriyle birlikte görev almıştır. Savaşta Memlûk ordusunun yenilmesiyle ilk olarak Humus'a oradan da Şam'a kaçmıştır. Bu arada Memlûk beyleriyle anlaşmazlığa düşen Hayır Bey, Osmanlı komutanı Yunus Paşa'ya adam göndererek Osmanlı saflarına geçmek istediğini belirtmiştir. Yavuz Sultan Selim, Osmanlı devletine karşı tutumu ve bölgedeki Çerkez ve Arap şeyhleri ile olan münasebetlerinden dolayı Hayır Bey'in isteğini kabul etmiştir.

Ridaniye Savaşı başlamadan önce, Hayır Bey aracılığıyla Mısır beyleri Osmanlı'ya itaate davet edilmiştir. Yavuz Sultan Selim, Mısır'a girdiğinde Tomanbay ile mücadelesinde, Hayır Bey ve Canberdi Gazali gibi Memlûk beyleri Osmanlı safında yer alarak mücadele etmişlerdir

Mısır'ın ele geçirilmesinden sonra bölgedeki başıbozuk Çerkezler ve Araplara hükmetmek kolay görünmüyordu. Bu sebeple Mısır'a güvenilir birisini atamak zorunlu idi. Yavuz Sultan Selim, Mısır'a ilk olarak komutanlarından Yunus Paşa'yı beylerbeyi olarak atamıştır. Lakin Yunus Paşa'nın para ve mal toplama hırsıyla Çerkez ve Arap şeyhlerinden ağır vergiler aldığı haberi padişaha ulaştınca; böyle bir

yönetimle Mısır'ın elde tutulamayacağını bilen sultan, Yunus Paşa'yı bu görevinden azletmiştir.

Mısır idaresinin, bölgeyi iyi bilen ve tecrübeli bir devlet adamına tevcih edilmesi zorunluluk arz etmekteydi. Bu sebeple Yavuz Sultan Selim, Mısır yönetimini Hayır Bey'e bırakmaya karar vermiştir. Bu kararın alınmasında

Hayır Bey'in, Mısır seferindeki tutumu, adaletli oluşu ve bölgedeki Çerkez ve Araplar tarafından da saygı duyulan biri olması etkili olmuştur.

Hayır Bey, 29 Ağustos 1517'de Mısır'a Beylerbeyi olarak atanmıştır. Hayır Bey'in, ilk icraatı Mısır'da bulunan Osmanlı beyleriyle ve askerleri ile eyaletin mahalli kuvvetleri arasındaki ilişkileri düzeltmek olmuştur.

Osmanlı idaresinin Mısır'da yerleşmesini sağlayan Hayır Bey, Memlûklere ait birçok müessese ve teşkilatın kısmen de olsa devam etmesini sağlamış ve Mısır'da Osmanlı kurumlarının yerleştirilmesinde öncülük etmiştir.

Yavuz Sultan Selim'in vefatından sonra Şam beylerbeyi olan Canberdi Gazali'nin isyanının bastırılmasında da yardımları görülmüştür. Böylelikle Kanuni Sultan Süleyman döneminde de Osmanlı devletine bağlılığını sürdürmüştür. Hayır Bey beş yıl beylerbeyi olarak görev yapmış, 5 Ekim 1522 tarihinde vefat etmiş ve Kahire'de yaptırdığı caminin civarına defnedilmiştir.

Şimdi de Evet Bey...

Evet Bey diye yazınca belki de hatırlayamadınız ama 'Yes Man' Diye yazarsam hatırlayacaksınız mutlaka. (tabii ki Jim Carey ve filmlerini seviyor ve takip ediyorsanız)

Yes Man, yani Evet Bey ya da Bay Evet 2009 yılı Peyton Reed yapımı bir film. Baş rolünde Jim Carrey ve Zooey Deschanel oynamış.

Aslında Carl Allen (Jim Carrey) Sevgilisi tarafından şutlanmış biridir. Şutlanma sebebi ise herşeye hayır dediği için hayatını yaşayamayan bir insan olmasıdır.

Bir bankanın üst düzey yöneticilerinden olduğu halde yeni bir kız arkadaşı yoktur ve iki erkek arkadaşı dışında yeni arkadaşlıklara da kapalı bir insandır.Hali hazırda dostluğunu inatla sürdürmekte ısrar etse de sabrının sonuna gelmiş kankasına yaptığı gibi(Kankasının düğününe gitmez mesela. Mazereti ise unutmuş olmaktır ki bırakın düğünü kankasının evlendiği kadının adını bile bilmemektedir. O kadar ilgisizdir yani.) iş hayatında kredi isteyen müşterilere dahi son derece ters ve uyumsuz davranan(her

kredi isteyen hayır diye geri göndermektedir 'No Man'ın, sonunda ulaştığı -artık patolojik özellik gösteren- fiili durum, bizzat kendisini bile rahatsız edecek seviyededir.

Yani filmin adı 'Yes Man' olsa da Carl Allen (Jim Carrey) filmin başlarında No Man' dir.

Rüyalarına dahi, yalnız ve terk edilmiş bir ölü olarak yansıyan bu halinden bir an önce kurtulmanın umarsız çarpınışı içindeyken, eski bir arkadaşının adeta Hızır gibi yetişerek, 'Yes' başlıklı bir kişisel gelişim seminerinden bahsetmesi Carl için yeniden bir doğuşun başlangıcı olacaktır..

Her şartta, her şeye ama her şeye 'evet' deme ilkesine dayanan, bir tarikat ayini havasındaki bu seminerin, neredeyse bir peygamber hürmeti gösterilen liderinin nutkundan Carl, başlangıçta pek etkilenmez..

Bizimkinin bu gevşek tavrından hoşnut görünmeyen lider, önce, nazik bi şekilde uyarıda bulunur; bunu da üstüne alınmayan Carl, sinirlenen liderin elindeki kocaman mikrofonu kafasına yediği an imana gelip her şeye evet demeye başlar.. Liderlerinin bu yeni zaferiyle çalkalanan toplantı salonu ise "evet evet evet" nidalarıyla coşmuştur artık..

Toplantıdan sonra arabasına binen Carl, henüz o anda kullandığı ilk evetlerle birlikte, hayatına hareket ve renk geldiğine tanık olacaktır: Seminer öncesi olsa dönüp de yüzüne bile bakmayacağı, otostop yaparak arabasına binmek isteyen bir sokak serserisini -yeni bakış açısı sebebiyle- yanına oturttuğu gibi, ona cep telefonunu bile verir.. Şarjını bitirene kadar telefonuyla konuşmasına da ses çıkarmayan Bay Evet; adamı üstelik istediği yere kadar götürüp, cüzdanındaki bütün parayı da ona takdim eder..

Bütün bu sadece 'evet' demek suretiyle verdiği şeylerin karşılığını almakta gecikmeyecek olan Carl, ilk olarak, 'evsiz' herife yaptığı iyiliğin neticesinde -ilerde sevgilisi olacak- güzel ama biraz tuhaf bir kız olan Renee Allison (Zoey Deschanel) ile tanışır..

En fazla üç-beş kişilik hayran kitlesinin dinlerken kendinden geçtiği, "On birde arama beni sevgilim, on elli dokuzda ara" gibi gayet manalı sözlere haiz şarkılar söyleyen; bir grup insanla sabahın köründe 'koşarken fotoğraf çekme' gibi yaratıcı etkinlikler de düzenleyen Renee, sempatik güzelliği dışında oldukça farklı yaşantı tarzı ve davranışlarıyla Carl'ın aklını başından alır.. O, tam da kahramanımızın film boyunca arayıp durduğu 'evet-hayır' sentezinin canlı ve başarılı bir örneği olarak karşımızdadır aslında..

Bu henüz başlangıçtır.. evvelden hep 'hayır' damgasını bastığı kredi isteklerine tereddüt etmeden evet dedikçe şirket kazanır, şirket kazanınca da o terfi eder. 'Evet'in Carl'ın hayatına olan etkisi ve değiştirme gücü inanılmazdır, bu olumlu etkiyle coşan adamımız; pilotluk eğitiminden, Korece öğrenmeye; bungee jumping yapmaktan, İranlı gelin bulmaya kadar, kendisine teklif edilen edilmeyen her öneriye 'evet' diyerek atlar atlamasına ama gittikçe olayın ebadı büyümüş, o meşhur Jim Carrey enerjisinin bile

altından kalkamayacağı bir hale gelmiştir.

Yani öyle ki her şeye evet demek zorunda olduğundan komşusu olan yaşlı kadına da evet der ve yaşlı kadın su dolu bir bardağın içine takma dişlerini çıkarıp koyduktan sonra Carl ile sevişir.

Bu arada Carl'ın gösterdiği bu yoğun faaliyetten huylananlar çıkacak; İranlı kadınla olan arkadaşlığı, terörizmi; bir çiftçinin gübre projesine 'mikrokredi' onayı vermesi, gübre-bomba yapımını; pilotluk eğitimi alması ve son anda alınan uçak bileti ise, doğrudan 11 Eylül 2001'i akıllara getirecek ve nasıl bir Amerika'da yaşadığı ona kibarca hatırlatılacaktır..

Ayrıca her şeye, her durumda evet demenin başka dezavantajları olabileceğini Carl gözden kaçırmıştır; örneğin, sevgilisinin ona yaptığı 'birlikte yaşama teklifini' kabul etmesi üzerine, özel durumunu bilen kız hemen işkillenecek ve -haklı olarak- bu 'evet'li yanıtın hiç de içten olmadığını, bunun mecburen verilmiş bir cevap olduğunu düşünecektir.

Kısaca her şeye evet demek de daha önce herşeye hayır demek gibi yan etkileri olan bir durumdur. Özellikle de kız arkadaşının ' İçinden geldiği için mi evet, yoksa mecbur olduğun için mi?' Sorusu üzerine artık bu konuyu düşünmenin zamanı geldiğini anlamıştır.

Hayatındaki bu değişim Carl'ın eski sevgilisinin de dikkatini çekmiştir. Onu evine davet eder ve onunla sevişmek ister. İşte o anda Carl ' hayır' der.

Sonra?

Sonra film mutlu sonla biter tabii ki. Ama bizlere de güzel bir mesaj verir: Eveti de Hayırı da yerli yerince kullanın. Mecbur olduğunuz için evet ya da hayır demeyin. İçinizden geldiği için deyin.

Siz siz olun evet demeden önce de hayır demeden önce de iyi düşünün. Aksi halde durumunuz en son resimdeki gibi olabilir.

RESİMLER:

YES MAN Filminden bazı sahneler.